

Sygn. akt VIII U 1087/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 października 2013 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku

VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Magdalena Graul

Protokolant: Dorota Laszczuk

po rozpoznaniu w dniu 09 października 2013 r. w Gdańsku

sprawy S. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania S. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 24 maja 2013 r. nr (...)

oddala odwołanie

/na oryginale właściwy podpis/

Sygn. akt VIII U 1087/13

Artykuł I. U Z A S A D N I E N I E

Decyzją z dnia 24 maja 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonemu S. S. prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach, bowiem ubezpieczony nie udowodnił 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach.

W odwołaniu od powyższej decyzji ubezpieczony S. S. domagał się zaliczenia do okresów pracy w warunkach szczególnych okresów zatrudnienia w Stoczni na stanowisku operatora dźwignic i suwnic oraz w Fabryce (...) na stanowisku operatora suwnic na hali produkcyjnej, przy spawaniu, paleniu gazowym.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując w całości stanowisko zawarte w zaskarżonej decyzji. Organ rentowy wskazał, iż ubezpieczony nie przedłożył żadnego świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony S. S. urodził się w dniu (...).

Niesporne.

Pismem z dnia 29 maja 1970 roku ubezpieczony zwrócił się do Stoczni im. (...) w G. o przyjęcie do pracy na stanowisku monterka kadłubów.

Ubezpieczony został przeszkolony w ramach instruktażu ogólnego dla pracownika nowoprzyjętego przez Dział B i HP oraz odpowiednio do wyznaczonego stanowiska monterka.

W dniu 2 czerwca 1970 roku ubezpieczony zawarł ze Stoczną im. (...) w G. umowę o pracę w zawodzie monterka kadłubów.

§ 2 ww. umowy stanowi, iż pracownik w okresie od 3 czerwca 1970 roku do 3 grudnia 1970 roku odbędzie wstępny staż pracy, w charakterze robotnika wykwalifikowanego w Wydziale Obróbki K. wg obowiązującego programu.

Od 2 stycznia 1971 roku ubezpieczony otrzymał awans ze stanowiska stażysty na stanowisko monterka kadłubów.

Od 1 kwietnia 1974 roku ubezpieczony miał ustalone wynagrodzenie wg 5A grupy zaszerogowania, na stanowisku malarz – konserwator okrętowy.

Od 16 maja 1974 roku ubezpieczony był zatrudniony na stanowisku malarza – konserwatora.

W okresie od 15 października 1974 roku do 13 stycznia 1975 roku ubezpieczony odbył kurs przyuczenia do pracy w zawodzie operatora suwnic.

Od dnia 1 kwietnia 1975 roku ubezpieczony awansował na stanowisko operatora urządzeń dźwignicowych, na Wydziale K-1 stoczni, szósta grupa zaszerogowania, od 2 sierpnia 1976 roku siódma grupa zaszerogowania. Od 1 lipca 1977 roku ubezpieczony awansował do ósmej grupy zaszerogowania.

Stosunek pracy ubezpieczonego ze Stoczną im. (...) w G. trwał do dnia 30 czerwca 1978 roku.

Dowód: podanie o przyjęcie do pracy, umowa o pracę, oświadczenie 803/70, zawiadomienia o awansie, zawiadomienie z 23.09.1974r., angaże, zaświadczenia nr K-51/74/392/75, 004134, nr 019302, opinia, świadectwo pracy w aktach osobowych w kopercie – k. 28.

Ubezpieczony w okresie zatrudnienia w Stoczni im. (...) w G. nie wykonywał pracy na statkach. Ubezpieczony pracował wyłącznie na hali produkcyjnej stoczni. Jako operator urządzeń dźwignicowych ubezpieczony przewoził elementy z jednego wydziału na drugi.

Pracownicy z Wydziału K-1, w tym ubezpieczony, nie wykonywali pracy na statkach. Pracę na statkach wykonywali pracownicy Wydziału K-3, do którego nie należał ubezpieczony.

W wydziale K-1 nie było pieców grzewczych. Pracownicy podgrzewali używane elementy do budowy części palnikami. Ubezpieczony wykonywał różne prace, w tym spawalnicze, ślusarskie, kowalskie, pracował jako malarz profili, suwnicowy.

Dowód: zeznania ubezpieczonego przesłuchanego w charakterze strony – 00:41:24 - 01:07:45 płyta CD w kopercie – k. 55 w zw. z 00:03:21 – 00:18:50 płyta CD w kopercie k. 36, zeznania świadka R. D. – 00:23:42 – 00:29:00 płyta CD w kopercie k. 36, zeznania świadka J. G. – 00:29:33 – 00:39:05 płyta CD w kopercie k. 36.

W okresie od 7 sierpnia 1978 roku do 30 kwietnia 1991 roku ubezpieczony był zatrudniony w Przedsiębiorstwie Produkcyjno – Usługowym (...) w G., na stanowiskach konserwatora przeciwpożarowego, operatora suwnicy, od dnia 1 lutego 1979 roku w charakterze ślusarza.

Ubezpieczony pracował na wydziale produkcyjnym (w brygadzie produkcyjnej - monterskiej), obsługiwał suwnice, równolegle pracował przy produkcji elementów do budowy domów, przy kształtowaniu zbrojenia form metalowych potrzebnych do tych elementów, przy przycinaniu zbrojenia elementów prefabrykowanych, ciął elementy stalowe. Ubezpieczony dodatkowo wykonywał prace przy betonowaniu, prace spawalnicze, ślusarskie, szlifierskie, wszelkie polecane prace niezbędne przy budowie domu bez ścisłego rozgraniczenia wykonywanych obowiązków. Ubezpieczony otrzymywał mleko, posiłki regeneracyjne. W przedsiębiorstwie były odrębne stanowiska betoniarza, zbrojarza, ale były też osoby pracujące w sposób łączący elementy z zakresu obowiązków należących do różnych stanowisk. Prace wykonywane były w zależności od potrzeby przedsiębiorstwa.

Dowód: kserokopia świadectwa pracy – k. 8 akt ubezpieczeniowych, zeznania ubezpieczonego przesłuchanego w charakterze strony – 00:41:24 - 01:07:45 płyta CD w kopercie – k. 55 w zw. z 00:03:21 – 00:18:50 płyta CD w kopercie k. 36, zeznania świadka H. L. – 00:39:37 – 00:55:23 płyta CD w kopercie k. 36, zeznania świadka K. Ł. – 00:03:01 – 00:27:32 płyta CD w kopercie – k. 55, zeznania świadka J. R. – 00:28:25 – 00:39:05 płyta CD w kopercie – k. 55.

W dniu 14 maja 2013 roku ubezpieczony złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wniosek o przyznanie prawa do emerytury.

Ubezpieczony nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

W toku postępowania przed organem rentowym ubezpieczony udowodnił 28 lat, 8 miesięcy i 7 dni okresów składkowych i nieskładkowych.

Organ rentowy uznał, iż ubezpieczony nie wykazał 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach.

Decyzją z dnia 24 maja 2013 roku organ rentowy odmówił przyznania ubezpieczonemu prawa do emerytury z uwagi na brak 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Niesporne.

Stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dokumenty zgromadzone w aktach sprawy, w tym w aktach ubezpieczeniowych oraz aktach osobowych ubezpieczonego, których wiarygodność nie była kwestionowana w trakcie postępowania przez żadną ze stron, zatem również Sąd uznał je za miarodajne dla dokonania ustaleń. Sąd poczynił ustalenia faktyczne również w oparciu o zeznania świadków R. D., J. G., H. L., K. Ł., J. R. oraz ubezpieczonego przesłuchanego w charakterze strony, bowiem zgodne były z pozostałym materiałem dowodowym zebrany w sprawie.

Sąd zważył, co następuje:

Artykuł III. Odwołanie ubezpieczonego S. S. należało oddalić.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie jest prawo ubezpieczonego do emerytury określonej w przepisie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2009, Nr 535 poz. 1227 ze zm.), zgodnie z którym ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat - dla mężczyzn, 60 dla kobiet, okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 25 lat dla mężczyzn, 20 lat dla kobiet, nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Ubezpieczony swoje prawo do emerytury w obniżonym do 60 lat wieku emerytalnym wiąże z wykonywaniem pracy w warunkach szczególnych, a zatem stosownie do art. 32 ust. 4 ustawy emerytalnej wymaganym jest, aby wykazał on na dzień 1 stycznia 1999 roku 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach, o którym mowa w § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych

w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43, ze zm.), t.j. pracy wymienionej w wykazie A tegoż rozporządzenia.

Wskazać należy, iż zgodnie z przepisem § 2 ust. 1 ww. rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Okresy pracy natomiast, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia lub w świadectwie pracy (§ 2 ust. 2).

Trzeba zwrócić uwagę, że zgodnie z utartą praktyką i orzecznictwem, w postępowaniu przed sądem okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przewidziane rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze mogą być ustalane także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia z zakładu pracy (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 r., III UZP 6/84 oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 września 1984 r. III UZP 48/84), a więc wszelkimi dopuszczalnymi przez prawo środkami dowodowymi.

Bezspornym jest, iż ubezpieczony ukończył 60 rok życia, udokumentował okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze powyżej 25 lat, nie jest członkiem OFE. Bezspornie zatem, ubezpieczony, poza 15-letnim stażem pracy w warunkach szczególnych przebyłym do dnia 1 stycznia 1999 roku, spełnia wszystkie pozostałe wymienione w art. 184 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej warunki do przyznania dochodzonego świadczenia.

Wobec powyższego, przedmiotem sporu pozostawało jedynie ustalenie, czy za zatrudnienie w szczególnych warunkach mogą zostać uznane okresy zatrudnienia ubezpieczonego od 3 czerwca 1970 roku do 30 czerwca 1978 roku oraz od 7 sierpnia 1978 roku do 30 kwietnia 1991 roku.

Sąd uznał zatem za konieczne przeprowadzenie postępowania dowodowego celem ustalenia charakteru pracy ubezpieczonego w spornych okresach. Zaznaczyć należy, iż prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach przysługuje wówczas, gdy ubiegający się o prawo wykonywał prace w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku. Decydujące znaczenie ma zatem rodzaj i wymiar wykonywanej pracy, a nie przedłożenie odpowiedniego świadectwa pracy w szczególnych warunkach, ze wskazaniem stanowiska pracy określonego w wykazie prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego. Jak zauważył Sąd Najwyższy - określanie dla celów emerytalnych stanowisk pracy jako „pracy wykonywanej w szczególnych warunkach” w rozumieniu wykazów stanowiących załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) nie należy do kompetencji pracodawcy (vide: wyrok z dnia 22 czerwca 2005r., sygn. akt I UK 351/04, OSNP 2006/5-6/90).

Sąd w związku z tym przeprowadził na okoliczność charakteru pracy ubezpieczonego w spornych okresach postępowanie dowodowe z dokumentów z akt osobowych ubezpieczonego, z akt ubezpieczeniowych, z zeznań świadków oraz zeznań ubezpieczonego przesłuchanego w charakterze strony.

W sądowym postępowaniu odwoławczym okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze mogą być ustalane także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia zakładu pracy (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 r., III UZP 6/84, Lex Polonica, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 września 1984 r., III UZP 48/84, Lex Polonica). Nie jest zatem przeszkodą dla dokonania takich ustaleń brak świadectwa pracy w warunkach szczególnych wystawionego przez pracodawcę. Powtórzyć należy, iż decydujące znaczenie ma rodzaj i wymiar wykonywanej pracy, a nie przedłożone świadectwo pracy w szczególnych warunkach, określające stanowisko pracy, ponieważ o zaliczeniu danego rodzaju pracy do wykonywanej w szczególnych warunkach decyduje nie nazwa zajmowanego stanowiska, ale charakter wykonywanych czynności. Należało zatem

oprzeć się z jednej strony na zachowanej dokumentacji pracowniczej, a z drugiej na dowodach w postaci zeznań świadków – współpracowników ubezpieczonego ze spornych okresów zatrudnienia, wreszcie na zeznaniach samego ubezpieczonego.

Analiza dokumentów zgromadzonych w aktach osobowych ubezpieczonego oraz zeznań świadków R. D., J. G. i ubezpieczonego wskazuje, iż ubezpieczony nie dysponuje jakimkolwiek dowodem na fakt, iż w okresie od 3 czerwca 1970 roku do 30 czerwca 1978 roku wykonywał prace w warunkach szczególnych wymienione w wykazie A, dziale III, pod poz. 90 - gdzie mowa jest o pracach wykonywanych bezpośrednio przy budowie i remoncie statków na stanowiskach znajdujących się na tych statkach, pochylniach, dokach i przy nabrzeżach. Ubezpieczony stanowczo zeznał, iż w okresie od 3 czerwca 1970 roku do 30 czerwca 1978 roku nie wykonywał pracy na statkach. Ubezpieczony zeznał, iż pracował wyłącznie na hali produkcyjnej stoczni. Przesłuchani w sprawie świadkowie R. D. i J. G. potwierdzili w zeznaniach, iż ubezpieczony jako pracownik Wydziału K-1 stoczni nie wykonywał pracy na statkach, bowiem pracę na statkach wykonywali pracownicy Wydziału K-3, do których nie należał ubezpieczony.

W okresie zatrudnienia w Stoczni ubezpieczonemu można by jedynie zaliczyć okres po uzyskaniu uprawnień operatora suwnic (kurs od 15 października 1974r. do 13 stycznia 1975r.) od dnia awansu na to stanowisko – od 1 kwietnia 1975r. do końca zatrudnienia, tj. 30 czerwca 1978r., czyli 3 lata i 3 miesiące jako prace wymienione w wykazie A dział III pkt 86 stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Z zeznań świadków i z akt osobowych wynika, iż ubezpieczony w powyższym czasie pracował jako operator suwnicy przy obsłudze suwnic, wykonywał zatem pracę uznaną za pracę w szczególnych warunkach.

W ocenie sądu, ubezpieczony nie wykazał, by w okresie zatrudnienia od 7 sierpnia 1978 roku do 30 kwietnia 1991 roku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę w szczególnych warunkach, tj. pracę wymienioną w wykazie A, dziale V, poz. 3 cytowanego rozporządzenia, tj. prace maszynistów ciężkich maszyn budowlanych lub drogowych. Ubezpieczony, na potwierdzenie pracy w warunkach szczególnych przedłożył jedynie kserokopię świadectwa pracy (k. 8 akt ubezpieczeniowych). Ze świadectwa pracy wynika, iż do 1 lutego 1979 roku ubezpieczony wykonywał pracę konserwatora przeciwpożarowego i operatora suwnicy, natomiast od 1 lutego 1979 roku pracę ślusarza. Natomiast przesłuchani w sprawie świadkowie H. L., K. Ł., J. R. oraz sam ubezpieczony zeznali, iż w spornym okresie ubezpieczony nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązków operatora suwnicy. Do obowiązków ubezpieczonego należała bowiem równolegle praca przy produkcji elementów do budowy domów, przy kształtowaniu zbrojenia form metalowych potrzebnych do tych elementów, przy przycinaniu zbrojenia elementów prefabrykowanych. Ubezpieczony miał również elementy stalowe, dodatkowo wykonywał prace przy betonowaniu, prace spawalnicze, ślusarskie, szlifierskie i inne zlecone przez pracodawcę. W oparciu o zeznania świadków i wyjaśnienia ubezpieczonego nie sposób ustalić jakie prace szczegółowo, w jakim okresie wykonywał ubezpieczony, gdyż wszystkie słuchane osoby podkreślały, iż niemal jednocześnie, równolegle ubezpieczony pracował wykonując wszystkie te obowiązki, w zależności od potrzeb. W oparciu o takie dane nie sposób ustalić, które obowiązki były wykonywane stale, w pełnym wymiarze. Nie można zatem ustalić, że ubezpieczony we wnioskowanym okresie przez cały czas, w pełnym wymiarze godzin pracował wykonując prace zaliczone do prac w szczególnych warunkach. Należy podnieść, iż ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika, że ubezpieczony od 1 lutego 1979 roku był zatrudniony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w charakterze ślusarza, które to stanowisko nie jest wymienione w cytowanym rozporządzeniu jako stanowisko związane z pracą w warunkach szczególnych. Takie zatrudnienie wynika z dołączonego do akt ZUS świadectwa pracy. Ze świadectwa wynika także, iż najprawdopodobniej po bliżej nieznanym okresie ubezpieczony został operatorem suwnicy a następnie pracował jako konserwator p/poż. Na podstawie zeznań świadków i wyjaśnień ubezpieczonego – wobec braku akt osobowych – nie można ustalić w sposób pewny ani bliski prawdopodobieństwa w jakich okresach ubezpieczony wykonywał powyższe obowiązki pełniąc je stale i w pełnym wymiarze. Łączony sposób wykonywania wszystkich wymienianych prac, z których tylko niektóre należą do prac w szczególnych warunkach, powoduje, iż wnioskowanego okresu nie można zaliczyć do okresu pracy w szczególnych warunkach.

Należy przywołać w tym miejscu ugruntowany pogląd orzecznictwa, zgodnie z którym przepisy przewidujące prawo do emerytur z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze są przepisami szczególnymi, ich wykładnia rozszerzająca jest niedopuszczalna, co wielokrotnie podkreślał Sąd Najwyższy (vide: uzasadnienie wyroku SN z dnia 16 sierpnia 2005 r., I UK 378/04, Orzecznictwo Sądu Najwyższego, Zbiór Urzędowy Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych 2006/13-14/218). Zgodnie z tezą wyroku Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 1997 r. wydanego w sprawie II UKN 417/97 (OSNP 1998/21/638) nie korzysta z uprawnienia do emerytury przy niższym wieku emerytalnym pracownik, który nie udowodnił, że wykonywał pracę w szczególnych warunkach i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku (§ 2 ust. 1 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). O uprawnieniu do emerytury na podstawie § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze decyduje łączne spełnienie przez pracownika wszystkich warunków określonych w tym przepisie, a nie jego przekonanie, że charakter lub warunki pracy wystarczają do uznania jej za wykonywaną w szczególnych warunkach (vide: wyrok Sądu Najwyższego z 21 listopada 2001 r. II UKN 598/00 OSNP 2003/17/419).

W ocenie Sądu, ubezpieczony nie wykazał, iż w ramach swojego zatrudnienia przez okres 15 lat pracował w szczególnych warunkach.

W świetle powyższego Sąd uznał, iż wydana w sprawie decyzja organu rentowego była w pełni zasadna, w związku z czym odwołanie ubezpieczonego jako bezzasadne, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. i powołanych przepisów, podlegało oddaleniu.

SSO Magdalena Graul